

Marktconsultatieleidraad

Rattenbeheersing

Zaaknummer: 5170896

Datum: 18 september 2026

Inhoud

1.	De marktconsultatie	4
1.1	De gemeente Arnhem	4
1.2	Aanleiding Marktconsultatie	4
1.3	Doel van de marktconsultatie	5
1.4	Inhoudelijke informatie	6
1.5	Gewenste situatie	7
2.	Procedure	9
2.1	Opbouw marktconsultatie	9
2.2	Verslaglegging	9
2.3	Aanmelden Marktconsultatie	9
2.4	Planning	9
3.	Resultaat en vervolg	10
4.	Voorwaarden	11

Inleiding

Hartelijk dank voor uw interesse in de marktconsultatie met betrekking tot Rattenbeheersing en Preventie. We waarderen uw betrokkenheid en kijken uit naar uw waardevolle input.

Met deze marktconsultatie wil de gemeente Arnhem een beeld vormen van hoe de markt voor Rattenbeheersing eruitziet en welke aanbestedingsprocedure het beste bij deze opdracht past. Uw inzichten helpen de gemeente Arnhem om de opdracht zo goed mogelijk te beschrijven en een passende inkoopstrategie en aanbestedingsprocedure te kiezen.

Door middel van deze marktconsultatie wordt u, samen met enkele andere partijen, uitgenodigd om een aantal vragen te beantwoorden. Het doel van deze marktconsultatie is niet om partijen te selecteren of contracteren; u hoeft dan ook geen aanmelding of inschrijving in te dienen.

In dit document vindt u een beschrijving van de consultatieprocedure, de voorwaarden en relevante informatie over het onderwerp.

Deze marktconsultatie wordt uitgevoerd door het cluster Openbare Ruimte (hierna AD). De consultatie wordt begeleid door een adviseur van het team Inkoop en Aanbesteding van gemeente Arnhem.

1. De marktconsultatie

1.1 De gemeente Arnhem

Arnhem

Arnhem is de hoofdstad van de provincie Gelderland. De gemeente Arnhem bestaat uit het bestuur en de ambtenaren en telt ongeveer 172.000 inwoners. Het bestuur omvat de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders en bepaalt wat er in de stad moet gebeuren. De ambtenaren adviseren en ondersteunen het bestuur en voeren taken uit. Binnen de gemeente Arnhem ligt rattenbeheersing operationeel bij Openbare Ruimte. Echter zullen onder andere ook de afdeling Wonen en de Omgevingsdienst mogelijk een rol kunnen spelen in een toekomstige aanpak van rattenbeheersing.

1.2 Aanleiding Marktconsultatie

De aanleiding voor deze marktconsultatie is dat wij de uitvoering van de rattenbeheersing opnieuw moeten aanbesteden. Wij willen de nieuwe opdracht niet zonder meer baseren op de huidige werkwijze, omdat deze onvoldoende leidt tot een structurele vermindering van de overlast. Wij willen daarom eerst onderzoeken of en hoe de markt ons kan helpen bij het ontwikkelen en uitvoeren van een meer risico gestuurde en preventieve aanpak.

Onze huidige aanpak is vooral gericht op individuele meldingen. Na een melding bezoekt de huidige opdrachtnemer de locatie, geeft advies en plaatst in veel gevallen vallen in de openbare ruimte. In gebieden met veel meldingen of bekende hotspots worden ook uitgebreidere vangprogramma's uitgevoerd.

Deze aanpak is zichtbaar en laagdrempelig voor inwoners. Wij vragen ons echter af of dit de manier is hoe wij in de toekomst nog willen werken. Enerzijds nemen we zo een deel van de verantwoordelijkheid van de bewoner over, anderzijds zien we dat adviezen aan bewoners niet goed opgevolgd worden, en de redenen voor de overlast blijven bestaan.

In opdracht van ons zijn in 2025 ongeveer 1.200 ratten gevangen. Wij beschikken niet over een betrouwbare schatting van de totale rattenpopulatie in Arnhem. Daardoor kunnen wij niet vaststellen of dit aantal vangsten een merkbaar effect heeft op de populatie. Wij zien bovendien dat uitsluitend vangen weinig structureel effect heeft wanneer voedsel, afval, schuilgelegenheid, toegang tot gebouwen en andere oorzaken blijven bestaan.

Wij willen daarom toewerken naar een meer risico gestuurde en preventieve aanpak. Meldingen blijven belangrijk, maar wij willen deze nadrukkelijker gebruiken om risico's, hotspots en onderliggende oorzaken te herkennen. Wij willen onze inzet meer richten op analyse, advisering, monitoring, preventie, wering en bronaanpak. Bestrijding blijft mogelijk wanneer deze noodzakelijk, nuttig en proportioneel is, maar is niet langer vanzelfsprekend de standaardreactie op een melding.

Met deze marktconsultatie willen wij inzicht krijgen in de mogelijkheden die de markt hiervoor kan bieden. Wij zijn benieuwd welke kennis, capaciteit, methoden en samenwerkingsvormen beschikbaar zijn om ons te ondersteunen bij deze ontwikkeling. Ook willen wij weten welke resultaten wij redelijkerwijs van een marktpartij mogen verwachten, welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn en hoe een dergelijke dienstverlening het beste kan worden georganiseerd. Daarbij onderzoeken wij ook of preventie, analyse, advisering en monitoring bij dezelfde partij kunnen worden ondergebracht als de bestrijding, of dat een opdeling in afzonderlijke percelen of opdrachten meer voor de hand ligt.

1.3 Doel van de marktconsultatie

Met deze marktconsultatie willen wij bepalen hoe de toekomstige rattenbeheersing in Arnhem het beste kan worden ingericht. De aanleiding hiervoor is dat de huidige aanpak vooral is gericht op het afhandelen van meldingen en het vangen van ratten, terwijl de overlast regelmatig terugkeert en onderliggende oorzaken onvoldoende worden weggenomen. Wij willen daarom onderzoeken hoe een meer preventieve, risico gestuurde en gebiedsgerichte aanpak kan worden vormgegeven.

Wij willen van marktpartijen weten welke dienstverlening hiervoor beschikbaar is, welke resultaten daarvan mogen worden verwacht en welke rol zij daarin kunnen vervullen. Daarbij gaat het om de samenhang tussen het analyseren van meldingen en risico's, het adviseren van betrokkenen, het aanpakken van oorzaken, het monitoren van effecten en het uitvoeren van bestrijding wanneer dat nodig en effectief is. Ook willen wij inzicht krijgen in de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling en samenwerking met de gemeente en andere betrokken partijen.

Mogelijke opdeling van de toekomstige opdracht

Een belangrijk doel van deze marktconsultatie is het bepalen van een passende afbakening en perceelindeling voor de toekomstige aanbesteding.

Wij verwachten dat een preventieve en gebiedsgerichte aanpak aanzienlijk meer vraagt dan onze huidige dienstverlening. Hiervoor kan expertise nodig zijn op het gebied van risicoanalyse, bouwkundige wering, gedrag, communicatie, gegevensanalyse en samenwerking met bewoners, eigenaren en andere betrokken partijen. Wij weten nog niet in hoeverre marktpartijen deze brede dienstverlening zelf kunnen aanbieden en op de gewenste schaal kunnen uitvoeren.

Ook hebben wij nog niet bepaald of preventie, monitoring, advisering en bronaanpak bij dezelfde opdrachtnemer moeten worden ondergebracht als de bestrijding. Wij onderzoeken daarom onder andere de volgende mogelijkheden:

1. één integrale opdracht waarin één opdrachtnemer verantwoordelijk is voor analyse, preventie, advisering, monitoring en eventuele bestrijding;
2. één aanbesteding met afzonderlijke percelen voor enerzijds preventie, analyse en advisering en anderzijds bestrijding;
3. afzonderlijke opdrachten, waarbij verschillende gespecialiseerde partijen samenwerken onder onze regie.

Een integrale opdracht kan voordelen bieden voor de samenhang, gegevensuitwisseling en aanspreekbaarheid. Een splitsing kan ruimte bieden aan gespecialiseerde partijen en kan helpen om preventie en onafhankelijk advies een zelfstandige positie te geven. Een splitsing kan tegelijkertijd extra afstemming en gemeentelijke regie vragen.

Wij vragen marktpartijen daarom om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid, voor- en nadelen, afhankelijkheden en risico's van deze mogelijkheden. Ook willen wij weten welke verdeling van verantwoordelijkheden nodig is om te voorkomen dat werkzaamheden tussen partijen blijven liggen of dat analyse, preventie en bestrijding onvoldoende op elkaar aansluiten.

1.4 Inhoudelijke informatie

Wij werken aan een beleidslijn waarin risico gestuurde en preventieve rattenbeheersing centraal staat. Deze beleidslijn sluit aan bij de uitgangspunten van Integrated Pest Management. Daarbij ligt de nadruk op preventie, monitoring, wering en bronaanpak. Bestrijding komt in beeld wanneer andere maatregelen onvoldoende zijn en de situatie daartoe aanleiding geeft.

Wij willen de coördinatie van de aanpak versterken. Dit betekent dat partijen bij elkaar worden gebracht, verantwoordelijkheden worden verduidelijkt en waar nodig wordt gestuurd op een gezamenlijke aanpak. Particuliere woningeigenaren, woningcorporaties, bewoners en ondernemers dragen zelf verantwoordelijkheid voor het voorkomen en aanpakken van overlast. Wij willen daarin echter wel een rol blijven spelen. Als gemeente kunnen wij informatie uit een heel gebied samenbrengen en zo zorgen voor een goed overzicht. Ook willen wij betrokken partijen voorzien van goed en eenduidig advies.

Onze toekomstige inzet is, behalve wanneer directe inzet nodig is vanwege bijvoorbeeld risico's voor de publieke gezondheid, minder gericht op symptoombestrijding door het vangen van ratten. Wij willen meer inzetten op advies, bronaanpak en het activeren van de partijen die maatregelen kunnen of moeten nemen. Met deze marktconsultatie willen wij onderzoeken welke rol een toekomstige opdrachtnemer kan spelen bij de advisering, coördinatie en regie in de uitvoering. De gemeente blijft opdrachtgever en stuurt de opdrachtnemer aan. Wie binnen de uitvoering de gebiedsgerichte regie voert, staat nog niet vast.

Van de toekomstige opdrachtnemer kan worden gevraagd om onderzoeken, adviezen, gegevens en praktische ondersteuning te leveren. Sommige verantwoordelijkheden en maatregelen liggen binnen de gemeentelijke organisatie. Het kan bijvoorbeeld gaan om maatregelen in de openbare ruimte of om toezicht en handhaving op grond van het Besluit bouwwerken leefomgeving. Wij willen daarom ook weten in hoeverre een toekomstige opdrachtnemer onze interne organisatie kan adviseren en de samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen kan ondersteunen.

Meldingen van inwoners zijn belangrijk voor het vroegtijdig herkennen van overlast en mogelijke hotspots. Wij willen meldingen, onderzoeken, risico's, maatregelen en resultaten beter in samenhang kunnen bekijken. Wij gebruiken onder andere Fixi voor meldingen en een gemeentelijk geografisch informatiesysteem.

De registratie van rattenoverlast is momenteel verdeeld over twee systemen. Een deel van de meldingen komt binnen via Fixi. Een ander, groter deel komt binnen via het meldsysteem van onze huidige opdrachtnemer. Deze systemen zijn niet gekoppeld. Wij willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om gegevens uit te wisselen of systemen te koppelen, zodat een volledig beeld ontstaat van de overlast, de uitgevoerde maatregelen en de resultaten daarvan.

Financieel kader

Voor de uitvoering van de rattenbeheersing is structureel € 100.000 per jaar beschikbaar. Voor de eerste twee jaar is daarnaast € 175.000 per jaar beschikbaar voor het ontwikkelen en opzetten van de nieuwe risico gestuurde en preventieve aanpak. In de periode 2026-2027 bedraagt het totale indicatieve budget daarmee € 275.000 per jaar.

Het aanvullende budget is bedoeld om de nieuwe aanpak op te bouwen, in de praktijk toe te passen en de resultaten daarvan te beoordelen. Het kan onder andere worden ingezet voor risicoanalyses, monitoring, gegevensverwerking, gebiedsgerichte preventie, advisering, bronaanpak en samenwerking met betrokken partijen. De precieze verdeling tussen marktpartijen en gemeentelijke inzet staat nog niet vast en hangt mede af van de uitkomsten van deze marktconsultatie.

Na de eerste twee jaar beoordelen wij de uitvoering, resultaten en meerwaarde van de nieuwe aanpak. Wanneer deze aanpak succesvol blijkt, willen wij deze voortzetten. Hiervoor is aanvullende structurele financiering nodig. Een besluit hierover is afhankelijk van de evaluatie en de gemeentelijke besluitvorming. Aan de beschikbaarheid van het tijdelijke budget kunnen daarom geen toezeggingen voor de periode daarna worden ontleend.

1.5 Gewenste situatie

Wij willen komen tot een aanpak waarin rattenoverlast zoveel mogelijk wordt voorkomen en bestaande overlast duurzaam wordt verminderd. De inzet moet aansluiten op de aard en ernst van het risico en kan variëren van individueel advies tot een planmatige, gebiedsgerichte aanpak.

In de gewenste situatie:

- ontvangen bewoners en andere betrokkenen individueel en groepsgericht concreet en deskundig advies, via communicatie die aansluit bij de doelgroep en voldoende handelingsperspectief biedt;
- worden oorzaken en risico's systematisch onderzocht en geregistreerd en vertaald naar een onderbouwd advies, gerichte bronmaatregelen en, indien nodig, een tijdelijk beheers- of vangplan;
- worden voedselbronnen, schuilgelegenheid, bouwkundige toegangsroutes en andere oorzaken gericht aangepakt;
- worden meldingen, waarnemingen, onderzoeken en resultaten in samenhang gebruikt om ontwikkelingen en hotspots vroegtijdig te herkennen en een actueel geografisch overzicht te bieden van de overlast en de uitgevoerde inzet;

- werken de gemeente, de uitvoerende partij of partijen, bewoners, eigenaren, verhuurders, ondernemers en andere betrokkenen samen vanuit een duidelijke rolverdeling, waarbij afgesproken acties worden gevolgd;
- kan de uitvoerende partij de samenwerking, wijkgerichte interventies en communicatie met bewoners, professionals en andere betrokkenen ondersteunen;
- wordt in risicogebieden proactief en planmatig gewerkt en kan de inzet worden aangepast wanneer risico's, inzichten of omstandigheden veranderen;
- vindt bestrijding alleen plaats wanneer deze aantoonbaar noodzakelijk, nuttig en proportioneel is binnen de bredere aanpak;
- worden beheers- en vangplannen vooraf met ons afgestemd en binnen de afgesproken financiële kaders uitgevoerd, gemonitord en gerapporteerd;
- worden dierenleed en de kans op bijvangsten zoveel mogelijk beperkt;
- ontvangen wij periodiek een samenhangende rapportage over meldingen, risico's, acties, inzet, kosten en resultaten.

Wij zoeken geen vooraf vaststaande technische of organisatorische oplossing. Met de marktconsultatie willen wij toetsen welke dienstverlening realistisch en beschikbaar is, welke resultaten wij van de markt mogen verwachten en welke rol een toekomstige opdrachtnemer kan vervullen bij de advisering, coördinatie en regie in de uitvoering. Ook willen wij bepalen of één partij de volledige aanpak kan leveren of dat een verdeling over verschillende percelen of opdrachten tot een betere en beter uitvoerbare dienstverlening leidt. De gemeente blijft daarbij opdrachtgever en bepaalt de kaders en gewenste resultaten.

2. Procedure

2.1 Opbouw marktconsultatie

Deze marktconsultatie bestaat uit één open, schriftelijke ronde. Bij deze marktconsultatieleidraad vindt u een invulformulier met vragen als bijlage. De gemeente Arnhem nodigt u graag uit om deze vragenlijst in te vullen en om deze als (Excel)bijlage via een bericht in TenderNed aan de gemeente Arnhem toe te sturen.

2.2 Verslaglegging

De informatie die uit de marktconsultatie is opgehaald wordt verwerkt in de uiteindelijke aanbestedingsstukken. Daarnaast wordt er een verslag opgemaakt van de marktconsultatie die mee gepubliceerd wordt met de aanbesteding.

2.3 Aanmelden Marktconsultatie

U wordt gevraagd zich aan te melden voor de marktconsultatie middels de berichten module in TenderNed. In de tabel in de volgende alinea staat de deadline voor het aanmelden deelname.

2.4 Planning

De gemeente Arnhem hanteert voor deze marktconsultatie onderstaande planning. We kunnen deze termijnen aanpassen lopende de marktconsultatie. Als de termijnen in deze planning niet overeenkomen met de termijnen in TenderNed dan gelden de termijnen die in TenderNed staan.

Datum	Beschrijving/activiteit
18-09-2026	Publicatie van de marktconsultatie
02-10-2026	Uiterste datum ontvangst schriftelijke reacties

3. Resultaat en vervolg

De informatie die de gemeente Arnhem ophaalt in deze markconsultatie wordt in overweging genomen bij het opstellen van de aanbestedingsleidraad en overige documenten.

4. Voorwaarden

Uw deelname aan deze marktconsultatie is geheel vrijwillig. Indien u besluit deel te nemen, dient u rekening te houden met de volgende voorwaarden:

1. **Vrijwillige en Vrijblijvende Deelname**
Deelname aan deze marktconsultatie is volledig vrijwillig en zonder enige verplichting. De deelnemers kunnen geen aanspraak maken op een vergoeding voor hun bijdrage.
2. **Gebruik van Informatie**
Door deelname aan deze marktconsultatie stemt u ermee in dat de door u verstrekte informatie door de aanbestedende dienst kan worden gebruikt in (de voorbereiding van) het vervolgtraject. U verklaart tevens akkoord te gaan met alle genoemde voorwaarden.
3. **Doel van de Marktconsultatie**
De marktconsultatie is uitsluitend bedoeld om informatie te verzamelen van potentiële inschrijvers. Alle deelnemers ontvangen dezelfde informatie, namelijk het verstrekte marktconsultatiedocument inclusief bijlagen.
4. **Geen Onderdeel van Aanbestedingsprocedure**
De marktconsultatie maakt geen deel uit van de formele aanbestedingsprocedure. Deelname aan deze consultatie heeft geen invloed op de kansen en mogelijkheden tijdens een eventuele latere aanbestedingsprocedure. Deelname aan de marktconsultatie schept geen enkele overeenkomst of juridische binding tussen de opdrachtgever en de deelnemende partijen. De opdrachtgever behoudt zich het recht voor om de marktconsultatie op elk gewenst moment, om welke reden dan ook, te beëindigen.
5. **Aanvullende Vragen en Toelichtingen**
De gemeente Arnhem behoudt zich het recht voor om naar aanleiding van uw ingediende schriftelijke reactie aanvullende vragen te stellen of om verdere toelichting of aanvulling te verzoeken.
6. **Vertrouwelijkheid**
De gemeente Arnhem verzoekt u duidelijk aan te geven wanneer u van mening bent dat er sprake is van concurrentiegevoelige vertrouwelijke informatie. Tevens wordt van u verwacht dat u vertrouwelijk omgaat met de door de gemeente Arnhem verstrekte informatie, die door hen als “vertrouwelijk” is aangeduid.
7. **Geen Rechten aan Documenten**
Aan de inhoud van de verstrekte documenten in het kader van deze marktconsultatie kunnen geen rechten worden ontleend. De documenten bevatten louter voorlopige gegevens die geen bindende rechten scheppen.